

Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM)

Konservatör & Restoratör: Mesleğin Tanımı

Önsöz

Bu belge, Kasım 1978 toplantılarında (ST 1/3) ICCROM Standartlar ve Eğitim Komitesi için çalışan bir belge olarak kendisinin sunulmuş olduğu Agnes Ballestrem tarafından Almanya'da hazırlanmış bir metne dayanmaktadır. ICOM Koruma Kurulunun Koruma ve Restorasyon konusundaki Eğitim Çalışma Grubu, 1978 yılında Zagreb'deki toplantısında ilk defa bu belgeyi tartışmıştır. Bunun gözden geçirilmiş bir sürümü, 1981 yılında Ottawa, Kanada'daki ICOM Koruma Komitesi'nin üç yıllık toplantısındaki ön baskılarında yayınlanmıştır. H.C. von Imhoff tarafından önsözü olan belge, 81/22/0. Eleanor McMillan ve Paul N. Perrot tarafından tekrar yazılmıştır. Yeni sürümü sunulmuştur ve ufak değişikliklerle, 5 Eylül 1983 tarihinde Dresden'de düzenlenen Koruma ve Restorasyon konusundaki Eğitim Çalışma Grubu ara dönem toplantısı sırasında oybirliğiyle kabul edilmiş ve 26 Kasım 1983 tarihinde Barcelona'daki toplantıda Komitenin Yönetim Kurulu'na sunulmuştur. Yönetim Kurulu, Eylül 1984 yılında Kopenhag'daki üç yılda bir yapılan toplantısında Çalışma Grubunun bunu tam olarak Komiteye sunmasından önce, metnin Tanımı üzerinde daha fazla çalışmayı talep etmiştir. Bu son sürüm, Kasım 1983 ve Ağustos 1984 arasında Ray Isar, Janet Bridgland ve Christoph von Imhoff tarafından yapılan revizyonların sonuncusudur.

1. Giriş

1.1 Bu belgenin amacı, koruma mesleğinin temel amaçlarını, prensiplerini ve gereksinimlerini belirtmektir.

1.2 Çoğu ülkede, konservatör & restoratör mesleği (1) hala tanımsızdır: bunu koruyan ya da restore eden kim olursa olsun, eğitim kapsamı ve düzeyine bakılmaksızın, bu kişiler konservatör ya da restoratör olarak adlandırılırlar.

1.3 Eserlerin sahipleri ve işlem görmekte olan eserler için meslek etiği ve standartları ilgisi, mesleği tanımlamak, ilgili mesleklerden (2) bunu ayırt etmek ve uygun eğitim ihtiyaçlarının oluşturulması amacıyla çeşitli girişimlere yol açmıştır. Doktor, avukat ve mimar gibi diğer meslekler, kendi kendini denetleme ve tanımlama dönemlerinden geçmişler ve yaygın olarak kabul görmüş standartlar kurmuşlardır. Konservatör & Restoratör mesleğinin bu şekilde tanımlanmasının zamanı artık geçmiştir. Küratör ya da arkeolog olanlar gibi bazı disiplinler, statülerinde eşitlik sağlamak amacıyla mesleğe yardımcı olmalıdırlar.

2. Konservatör & Restoratör'ün etkinliği

2.1 Konservatör & restoratör'ün (koruma) etkinliği, kültürel varlıkların teknik bir incelemesi, korunması ve koruma & restorasyon konularından oluşmaktadır: İnceleme, bir eserin belgesel önemini belirlemek için gerçekleştirilmiş olan ön işlemdir: özgün yapısı ve malzemeleri: bozulmasının, tadilatının ve kaybının ölçüsü: ve bu bulguların belgelenmesi. Koruma, değişmeyen bir durumda mümkün olduğunca yakın bir şekilde eserleri korumak amacıyla ortamları ve/veya bunların muamelelerinin yapısının kontrol edilmesi suretiyle kültürel özelliklerin bozulmasını ya da hasar almasını geciktirmek veya önlemek amacıyla alınmış olan bir eylemdir. Restorasyon ise, estetik ve tarihi bütünlüğünün minimal özverisi ile anlaşılabilir bir sanat eserinin bozukluğunu ve hasar görmüşlüğünü onarmak için alınmış eylemdir.

2.2 Konservatör & Restoratör müzelerde, resmi mirası koruma hizmetlerinde, özel ya da bağımsız koruma işletmelerinde çalışırlar. Görevleri ise, sahte olanlar ve orijinal olanlar arasındaki ayrımı daha iyi bir şekilde yapmak suretiyle eserler ile ilgili anlayışımızı geliştirmek ve bozulmalarını önlemek amacıyla tarihi ve sanatsal öneme sahip nesnelere maddi yönlerini kavramaktır.

3. Konservatör & Restoratör Faaliyetlerinin Etkisi ve Sıralaması

3.1 Konservatör & Restoratör, büyük bir sanatsal, dini, tarihi, bilimsel, kültürel, sosyal ya da ekonomik değerin ve genellikle benzersiz olan yeri doldurulamaz orijinallerinin üzerinde gerçekleştirilen muameleler konusunda özel bir sorumluluğa sahiptir. Bu eselerin değeri, tarihsel olarak delillerinde, sonuç olarak orijinalliklerinde ve imalatlarında kendi karakterlerini yapmaktadır. Eserler "gündelik hayatın sade olan eserler ya da ilk sıranın çalışmasında bulunup bulunmadıkları konusunda, tarihsel bir durumun belgelerinin, geçmişin manevi, dini ve sanatsal yaşamının önemli bir ifadesidir" (3).

3.2 Tarihsel bir eserin belgesel kalitesi sanat tarihi, etnografya, arkeoloji ve bilimsel olarak disiplinlere dayalı olan diğerlerinde araştırma için temel oluşturur. Bundan dolayı, fiziksel bütünlüklerinin korunması önemlidir.

3.3 Eserin zararlı manipülasyon veya dönüşüm riskinin koruma ya da onarımının herhangi bir önleminde doğal bir şekilde bulunmasından dolayı, konservatör & restoratör küratör veya diğer ilgili bilim ile en yakın şekilde işbirliği içinde çalışmalıdır. Birlikte, bütünlüğe zararlı olan ve eserin niteliğini artıran gerekli gereksiz, mümkün ve mümkün olmayan müdahaleler arasında ayrılmalıdırlar.

3.4 Konservatör & Restoratör, eser belgesinin niteliğinin farkında olmalıdır. Her bir eser, -tek başına ya da kombine bir şekilde- ikonografik, biçimsel, tarihi, entelektüel, teknolojik, estetik ve/veya manevi mesajı ve veriyi içermektedir. Eser üzerindeki araştırma ve çalışmalar sırasında bunlarla karşılaşan konservatör & restoratör, görevlerin yerine getirilmesi konusunda, bunlara duyarlı olmalı, niteliklerini tanıyabilmeli ve onlar tarafından yönlendirilmelidir.

3.5 Bu nedenle, tüm müdahaleler, tam olarak dikkate alınması gereken her manipülasyonunun sonuçları ve bunların her biri konusunda eserin idrakine yönelik olarak metodik ve bilimsel inceleme ile devam etmelidir. Eğitim eksikliği için, bu türlü incelemeleri gerçekleştirebilecek olan, ya da bu şekilde devam etme ihtimali olan ilgisizlik ya da başka bir nedenle her kim olursa olsun, muamele sorumluluğu ile bırakılmış olamaz. Sadece iyi eğitilmiş ya da deneyimli olan konservatör & restoratör bu tür incelemelerin sonuçlarını doğru bir şekilde yorumlayabilir ve alınan kararların sonuçlarını öngörebilirler.

3.6 Tarihi ya da sanatsal bir eserin üzerindeki bir müdahale, tüm bilimsel metodoloji için ortak bir sırayı takip etmelidir: kaynak araştırması, analiz, yorumlama ve sentezi. Ancak o zaman muamelesi tamamlanmış olan eserin fiziksel bütünlüğü korunabilir ve bunun önemi de erişilebilir bir hale gelebilir. En önemlisi, bu yaklaşım, eserin bilimsel mesajını deşifre etme kabiliyetimizi artırır ve böylece yeni bilgiler elde etmemize katkıda bulunabilir.

3.7 Konservatör & Restoratör eserlerin kendi üzerinde çalışır. Çalışması, cerrah gibi, tüm el becerisi sanatı/yetenegi üzerinedir. Henüz, cerrahın durumunda olduğu gibi, el becerisi, durumu değerlendirmek, etkisini değerlendirmek ve hemen buna göre davranmak amacıyla aynı anda teorik bilgi ve kapasiteye bağlı olmalıdır.

3.8 Disiplinlerarası işbirliği büyük önem taşımaktadır, günümüz için, konservatör & restoratör takımının bir parçası olarak çalışmalıdır. Cerrahın, aynı anda radyolog, patolog ve psikolog olmayacağı gibi, konservatör & restoratör

de sanat ve kültür tarihi, kimya ve/veya diğer doğal ya da insan bilimleri konularında uzman olamaz. Aynı bir cerrah gibi, konservatör & restoratör'ün çalışması da bilim adamlarının analitik ve araştırma bulguları ile tamamlanabilir ve tamamlanmalıdır da. Bu tür işbirlikleri, uygun bir bağlamda konservatör & Restoratör yanıtları yorumlama, bilimsel ve hassas sorunları formüle etme konusunda başarılı olabilirse, iyi bir şekilde işleyecektir.

4. Diğer Mesleklerden Farkı

4.1 Konservatör & Restoratör mesleği faaliyetleri sanat ya da zanaat mesleklerinden farklıdır. Bu ayrımın temel kriteri, kendi faaliyetleri ile konservatör & restoratör'ün yeni bir kültürel eseri yapamamasıdır. Bu, neyin bundan böyle var olmayacağını ya da neyin bundan böyle korunamayacağı hakkında, fiziksel olarak yeniden düzenlemek için metal demirciler, yaldızcılar, ince iş yapan marangozlar, dekoratörler, diğerleri gibi zanaat ve sanatsal mesleklerin ilgi alanıdır. Ancak, konservatör & restoratör bulgularından ve bunların kılavuzluklarından çok iyi derecede yararlanabilirler.

4.2 Tarihsel ve/veya sanatsal öneme sahip herhangi bir eser üzerinde herhangi bir müdahalenin yapılıp yapılmayacağına ilişkin bir öneri bir sanatçı, bir usta tarafından yapılmalıdır, ya da bu sadece iyi eğitilmiş, iyi eğitilmiş, deneyimli ve son derece hassas bir konservatör & restoratör tarafından yapılabilir. Küratör ya da başka bir uzman ile uyum içindeki yalnız olan bu birey, eserleri incelemek, durumunu belirlemek ve maddi belgesel önemini değerlendirmek amacıyla araçlara sahiptir.

5. Konservatör & Restorer'in Eğitim ve Öğretimi

5.1 Yukarıdaki mesleki özellikleri ve şartnamelere uymak için, konservatör & restorer, geniş kapsamlı genel eğitime dayalı sanatsal, teknik ve bilimsel eğitim almalıdır.

5.2 Eğitim, hassas araştırmaları kullanarak ve ciddi bir şekilde sonuçları yorumlamak suretiyle aşağıdaki yaklaşımlar ile koruma sorunlarını çözmek amacıyla kapasiteyi geliştirmek için bilimsel metodolojide malzeme ve teknikleri ve titiz bir şekilde bilgilenme ile ilgili olarak duyarlılığı ve el becerilerini geliştirmeyi ve teorik bilgi edinimini içermelidir.

5.3 Teorik eğitim ve öğretim aşağıdaki konuları içermelidir:

- Sanat ve uygarlık tarihi;
- Araştırma ve dokümantasyon yöntemleri;
- Teknoloji ve malzeme bilgisi;
- Koruma teorisi ve etiği;
- Koruma & restorasyon geçmişi ve teknolojisi;
- Bozulma süreçlerinin ve koruma yöntemlerinin kimyası, biyolojisi ve fiziği.

5.4 Stajın herhangi bir eğitim programının bir parçası olduğu anlaşılmalıdır. Bir tez ya da diploma belgesi, üniversite mezun derecesi eşdeğeri ile tanınan mezun olmayı ve eğitimi sonlandırmalıdır.

5.5 Bu eğitimin tüm aşamalarında, esas önemiyet uygulamaya konulmalıdır, fakat bu kanı, teknik, bilimsel, tarihsel ve estetik faktörlerin anlayışını geliştirmek ve güçlendirme ihtiyacını hiç bir zaman kaybetmemelidir. Eğitimin nihai amacı, iş ve kayıtların sadece önleme konusunda değil aynı zamanda muamele altındaki eserler ile

ilgili tarihsel ve sanatsal etkinliklerinin daha iyi bir şekilde anlaşılmasına katkıda sağlamak amacıyla meslekleri enine boyuna geliştirmek, ayrıntılarıyla son derece karmaşık koruma müdahaleleri yapabilmek ve bunları ayrıntılarıyla belgelemektir.

Kopenhag, Eylül 1984© ICOM Koruma Kurulu

(1) Bu terim, bir uzlaşma olarak, aynı mesleğin İngilizce konuşulan ülkelerde "konservatör" olarak adlandırılmasından, Romantik ve Germen dillerinin konuşulduğu yerlerde ise "restorer" olarak adlandırılmasından bu yana, tamamıyla bu metni kullanmaktadır.

(2) Koruma, Koruma Mimarları, Bilim Adamları ve Mühendisleri ve koruma konusuna katkı sağlayan diğerleri ile ilgili belirli meslekler, kabul edilmiş olan standartlar tarafından ynetilmelerinden dolayı bu belgede yer almamaktadırlar.

(3) Baden-Württemberg, Cilt. 8 No. 3, 1965 Nachrichtenblatt der Denkmalpflege, G.S. Graf Adelman, "Restaurator und Denkmalpflege".